

txoritxoari mokoka

Amagoia Iban

Txapeldunaren saria?

Denbora da *Sorginen laratza* saioa hamar minutu segidan ikusi ezinda daramadana, azalkeriak hastapenetako mami gutxia erabat ihartu duelakoan bainago, baina Andoni Egaña eta Maialen Lujanbio platora gonbidatu zituztela jakinik, horren zain egon nintzen herenegun. Ez diot inori *top model* tankeran kameren aurrean agertzea galaraziko, ez, baina horrela funtzionatzen ez dugunok ere nahi dugun moduan ibiltzeko eskubidea dugu, eta astelehen gauean ezetz zirudien. Elkarriketa orotan el-

GARI GARAIALDE
Mikel Elizegi *Sorginen laratza* saioan aritzen da.

karrizketatuak behar lukeelako garrantzitsuena, eta ez alderantziz. Eta ez naiz bertsolarien sakralizazioaren aldarria egiten ari. Bertsolarien (eta beste askoren) duintasunaz ari naiz. Eta elkarriketa duina da, hain zuzen ere, Egaña eta Lujanbio merezi zutena. Ez naiz Mikel Elizegik txapelketako finalean eginiko erreportaiarekin bueltaka hasiko. Egaña dotore definitu zuen ikusi genuena, Elizegik toki eta une egokia aurkitzen ez zuela jakin esatean. Programakoek Iparragirre saria jaso izana ospatzen zuten bitartean, *Iparragirre* sariak antolatze gogo sortu zitzaidan, urtero legez. Baina ez. Sari endogamikoak ez ditut maite. Ezta neureak izanda ere.

Euskal fikzioaren argiak eta ilunak

'TELELILURA'. Ainhoa Irazu kazetariak ETBko telesailen ibilbideari buruzko liburu mardula idatzi du

Urtzi Urkizu | DONOSTIA

SGAeren Fundacion Autor argitaletxeak *Telelilura. 1990-2000 Euskal fikzioa ETBn* izeneko liburua argitaratu du. Ainhoa Irazu izan da lan horren egilea, eta EGUNKARIARI ikerketaren nondik norakoak azaldu dizkio. «Euskal Herriko Idazleen Elkartean sortu zen liburua egiteko ideia. Proposamena egin zidaten, eta martxan jarri ginen. Bideoak ikusi, egileekin hitz egin, ekoiztetxeekin harremanetan jarri, eta hemerrotekak begiratu behar izan ditut».

Guztira hogeitelauro telesail aztertu ditu Irazuk (horietako batez besteko handi bat euskaraz dira). «Datu ugari bildu behar izan ditut. Audientzien kasuan, 1992an atera ziren audiometrikak. Orduan telesail batzuk ez dira agertzen audientzia tauletan». Liburuko taula batean, euskarazko telesail ikusienak ageri dira. *Share* handiena izan duen urtean *Goenkale*-k %33,4a lortu zuen. Bigarren tokian *Jaun eta Jabe* egongo litzateke, (%27,7a) eta hirugarrenean *Bi eta bat* (%21,3).

Liburuak zenbait atal ditu. Sarrean, Espainian telebistan zegoen egoera jasotzen da. Telesailen ibilbidea Irazuk egileak eta aktoreak aztertzen ditu. Bestetik, zortzi elkarriketa interesgarri daude gaiaren inguruan: Anjel Amigo, Aitzpea Goenaga, Pello Sarasola, Eneko Olasagasti, Anjel Lertxundi, Pedro Ruiz Aldasoro eta Xabi Puerta. Beste atal batean, hamabost gidoigileen artean eginiko inkesta bat dator orain arteko ibilbidea baloratuz eta aurkitutako oztopo nagusiak azalduz. Jarraian, Edorta Arana EHUKo irakaslearen hausnarketa bat dator fikzioaren inguruan. Ondorio ba-

tzuekin eta kronologiarekin bukatzen da liburua.

Ez da euskal industria sarrerik sortu

«Egileek diotenez *Goenkale* sortu zenetik egiteko moduak aldatu ziren. Egunero egin behar denez, sugetzarra ekoizteko modua sortu da. Askok salatzen dute modu hori beste telesailetan aplikatzen dela. Egoerazko komedietan hala ekoiztuz gero kalitatean kalte handia dakar» azaldu digu liburua egileak.

Euskal industriarik sortu den izaten da ohiko galderetako bat. Irazuren arabera ez da industria sarrerik osatu. «Ekoiztetxe batzuk daude sakabanatuak. Ikusten da produkzio gehiena Pausokak eramaten duela. Bigarren tokian Igeldo dago. Eta gainerako telesailak ekoiztetxe txikien artean banatzen dira. ETBren inguruan halako mikrokosmos bat sortu dela esango nuke. Zer egin hortik ateratzeko? Hori da mahaigaineratzen den galdera» dio Irazuk. Euskararen aldetik ere zenbait ondorio atera ditu egileak liburuan. «1990a arte ez zen fikzioa egin. Fikzio telesailak AEBetik ekarri eta euskarara bikoiztu egiten ziren. Bikoizketaren hoztasunetik atera nahi izan zuten hainbat egilek. Pixkanaka, euskarazko telesailak, ikusentzuleak gehiago joan ziren identifikatzen ikusten zutenarekin». Aitzpea Goenagak honakoa dio gaiaren harira: «Bazen halako egarri bat, hizkuntza malguagoa entzuteko. Guretzat funtsezkoa zen pantailaratu behar genuen hizkuntza bizia izatea».

Irazuren arabera ETBk *Bi eta bat* eta *Jaun eta Jabe* telesailen arrakasta gogoratu eta hausnarketa bat egin beharko luke.

EGUNKARIA
Adituen ustetan, *Jaun eta Jabe* izan da ETBko telesail onena.

LIBURUAN ESANDAKOAK

ENEKO OLASAGASTI (Zuzendaria)

«ETBn hainbat argudio erabiltzen dituzte telesailen muzin egiteko: badakitela zein ikusle mota nahi duten... Horri ez zaio zentsura deitzen, baina halako zerbait da»

PELLO SARASOLA (ETBko programazio burua)

«Kalitatearen alde egiteko produkzioa gutxitu beharko genuke. Kantitatearen aldeko apustu biziagia egin dugu, kalitatearen kaltean»

YURRE UGARTE (Egilea)

«Badirudi telesail guztiak '*Goenkale*'-ren ereduarekin ekoiztu behar direla, eta hori hankasartze izugarria da»

ANJEL LERTXUNDI (Idazle eta gidoilaria)

«'*Goenkale*'-n garrantzitsuena idazleak gidoigintzan sartu izana da; filologo batek ez du ziurtatzen dramatiko bat»

TELESAILAK

1990etik 2000ra ETBn eginiko telesail nagusiak

Ainhoa Irazuk 2000ko uda arte ETBn eginiko telesailak aztertu ditu. Honatx garrantzitsuenak:

'JUNTOS Y REVUELTOS'. ETBko historian eginiko lehenengo izan zen, gaztelaniaz, 1990ean.

'HAU DA A.U.' Euskarazko lehena, 1990ean. Aitzpea Goenaga, Elena Irureta eta Kike Amonarriz ziren aktoreak.

'BI ETA BAT'. Igeldo, 1991. Eneko Olasagasti eta Karlos Zabala zuzendutako lehen egoera komedia izan zen. Ordura arte ez bezalako leialtasuna lortu zuen. Oso arrakastatsua.

'JAUN ETA JABE'. Igeldo, 1996. Politika mundua gai bihurtu zuen. Adituen iritziz, ETBko historian biribilena da. Iruretak eta Soroizek bikote aparta osatu zuten.

'GOENKALE'. Pausokak egitasmo erraldoia jarri zuen martxan 1994an. Irauten duen bitartean, profesional askoren harrobia izango da.

'BENTA BERRI'. Pausoka, 1997. Eguneroko bigarrena. Gidoigintzan Anjel Lertxundi, Andoni Egaña eta Pako Aristi aritu ziren.

'ERTZAINAK'. Tentazioa, 1999. 13 atal egitea hitzartu zuten, baina sei besterik ez zen egin, telesailak ikusmira handia piztu zuen arren.